

Navzkrižna skladnost in spremembe v letu 2019

Z upoštevanjem pravil o navzkrižni skladnosti lahko znatno vplivamo na zmanjšanje izplačil iz ukrepov SKP in povečamo prihodek na kmetiji.

Igor Hrovatič, KGZS
igor.hrovatic@kgzs.si

Sistem navzkrižne skladnosti (CC) je v Sloveniji v veljavi od leta 2005. Pravila o navzkrižni skladnosti so predpisane zahteve ravnanja in standardi za ohranjanje dobrega kmetijskega in okoljskega stanja zemljišč ter predstavljajo minimalne zahteve s področij okolja, podnebnih sprememb, dobrega kmetijskega stanja zemljišč, javnega zdravja, zdravja živali in rastlin ter dobrobiti živali. Ta pravila so v obliki seznama navedena v Prilogi 1, ki je sestavni del Uredbe o navzkrižni skladnosti, njihova kršitev pa pomeni znižanje ali odvzem plačil iz ukrepov SKP. Potrebno je vedeti, da se za določitev višje ali nižje stopnje kršitve pri pregledih na kraju samem pri zahtevah, pri katerih je določena samo ena vrednost zmanjšanja plačil, in sicer »srednja stopnja kršitve«, ki pomeni 3-odstotno znižanje plačil, uporabi preglednica določanja stopnje kršitve iz malomarnosti. Posebnost sistema navzkrižne skladnosti je tudi v tem, da vključuje ugotovitve nadzora inšpekcijskih organov, s katerimi si agencija ažurno izmenjuje podatke o ugotovljenih kršitvah. Vsak evro, izgubljen zaradi neizpolnjevanja zahtev navzkrižne skladnosti, pomeni izgubo dohodka na kmetiji in prihodka iz EU na ravni države, saj se večji del znižanj plačil upravičencem nakaže nazaj v proračun EU.

Število napak se povečuje.

Zmanjšanje plačil zaradi neupoštevanja zahtev navzkrižne skladnosti se na ravni kmetij zniža tudi do 15 %. Ker pa je izpolnjevanje zahtev pogoj tudi za druga plačila (KOPOP, EK ...), je skupni znesek zmanjšanj/izključitev v zvezi z navzkrižno skladnostjo še večji. Kolikšno je in zaradi katere vrste napak(e), vsakdo lahko vidi na svoji odločbi o izplačilih. Na podlagi podatkov Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja ugotavljamo, da se število napak z leti ne zmanjšuje, nasprotno, celo povečuje se. V letu 2018 tako k napakam najbolj prispevajo neizpolnjevanje evidenc, delo in uporaba fitofarmaceutskih sredstev (potrdila FFS), neustrezni stroji za nanašanje FFS, vključno z neopravljenim obveznim pregledom naprave za nanašanje FFS, tudi neustrezno ravnanje z embalažo FFS. Za odpravo teh napak mora vsakdo najprej sam urediti potrebne evidence, za vse ostalo, povezano z navzkrižno skladnostjo, pa vam pomaga in svetuje javna služba kmetijskega svetovanja, ki vam bo brezplačno svetovala in pomagala, tudi pri odpravi nepravilnosti oz. kršitev. Kot sveto pismo pa je potrebno redno uporabljati in z njim preverjati zahteve *Priročnik za izvajanje zahtev navzkrižne skladnosti za kmetijska gospodarstva*, ki je objavljen na spletnih straneh KGZS in ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. S pomočjo priročnika sami zlahka večkrat temeljito preučite svoja ravnanja in preverite izvajanje zahtev, ki so relevantne za vašo kmetijo. Praksa doma in v drugih evropskih državah je pokazala, da kmetje, ki bolje razumejo postavljena pravila, praviloma v večji meri izpolnjujejo skladnost z zahtevami standardov. Tudi zato lahko trdimo, da ozaveščenost in poznavanje pravil pozitivno vplivata na delovanje in odločitve kmetov.

Spremenjena območja

Konec leta 2018 je prišlo do nekaterih sprememb v Uredbi o navzkrižni skladnosti. Te spremembe ne vplivajo na način izpolnjevanja zahtev, te ostanejo enake kot do sedaj.

Sprememba je vezana samo na spremembo območja, kjer se izvajajo zahteve iz Priloge 1 št. 29, 30 in 31 preglednice Področje: okolje, podnebne spremembe, dobro kmetijsko stanje zemljišč, glavna zadeva: biotska raznovrstnost, PZR 2: Ohranjanje prostoživečih ptic, v stolpcu izvajanje zahtev iz predpisov RS. Te zahteve so bile do sedaj opredeljene kot zahteve Natura 2000, s spremembo uredbe pa se te zahteve/obveznosti nanašajo samo na določena ekološko pomembna območja.

Ekološko pomembna območja iz Priloge 1 Uredbe o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13 in 47/18), razen območij Morje in morsko obrežje ter Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri:

- Kozjanski park iz Zakona o spominskem parku Trebče (Uradni list SRS, št. 1/81 in 42/86, Uradni list RS, št. 8/90, 110/02 – ZGO-1 in 119/02 – ZON-A);
- Krajinski park Strunjan iz Uredbe o krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 114/04 – popr., 83/06, 71/08, 77/10 in 46/14 – ZON-C);
- Notranjski regijski park iz Odloka o Notranjskem regijskem parku (Uradni list RS, št. 75/02 in 35/13);
- Krajinski park Ponikovski kras iz Odloka o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Žalec (Uradni list RS, št. 77/98);
- Krajinski park Kolpa iz Odloka o razglasitvi Krajinskega parka Kolpa (Uradni list RS, št. 82/98 in 59/14) in Uredbe o Krajinskem parku Kolpa (Uradni list RS, št. 85/06, 46/14 – ZON-C in 54/18);
- Krajinski park Ljutomerski ribniki in Jeruzalemske gorice iz Odloka o razglasitvi in zavarovanju naravnih območij in spomenikov narave na območju občine Ljutomer (Uradne objave, št. 14/76);
- Krajinski park Jeruzalemsko-Ormoške gorice; Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti v občini Ormož (Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 37/92, Uradni vestnik občine Ormož, št. 9/99 in 1/04).